plokštinės segės fragmentas ir žalvarinis segės liežuvėlis. Giliau pasiektas šviesus žvyras (įžemis).

BERNOTAI HILL-FORT FOOT SETTLEMENT AND ANCIENT CEMETERY

In 2003 in the territory of the Bernotai hill-fort foot settlement and the ancient cemetery, the total area of 33.5 m^2 was explored. On the southern slope of the hill-fort the cultural layer up to 86 cm thick with handmade brushed pottery was detected. In the territory of the ancient cemetery the remains of iron ore smelting were found as well as an inhumation with one burial item – an iron brooch with a bronze tongue. The burial is dated not earlier than to the 13th century or even to the middle of the 2nd millennium.

PIPIRIŠKIŲ PILIAKALNIO APLINKOS ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI

Vida KLIAUGAITĖ

2003 m. vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrimai projektuojamo golfo aikštyno teritorijoje (Elektrėnų sav.). Būsimieji golfo laukai užims apie 140 ha plotą Dzūkų aukštumoje, kurios reljefą suformavo paskutiniojo ledynmečio (vėlyvojo Nemuno) ledynai ir vandenys jiems ištirpus. Tai kalvotas reljefas, kur kalvas dengia riedulingas moreninis priemolis, rupus smėlis ir žvyras. Golfo aikštyno teritorijoje yra 4 nedideli, 1–3 ha ploto ežerėliai, supami pelkėtų žemumų, dalis teritorijos drėgnose vietose apaugusi lapuočių miškeliais arba krūmynais. Būsimoje golfo aikštyno teritorijoje yra 2 sodybvietės be pastatų. Šalia projektuojamų golfo laukų dunkso Pipiriškių (Pasamanės) piliakalnis su gyvenviete. Dalis jo vizualinės apsaugos zonos patenka į būsimojo golfo aikštyno teritoriją. Pipiriškių (Pasamanės) piliakalnis, vadinamas Juoduoju kalnu, žinomas nuo XX a. pradžios, žvalgytas 1951 ir 1971 m. Čia aptikta brūkšniuotosios, grublėtos bei gludintu paviršiumi keramikos, trinamosios girnos, Djakovo tipo svarelis (žr. *LAA*, t. 2, V., 1975, p. 138). Šiuo metu dalis žemės, kurioje stovi piliakalnis, yra grąžinta savininkui, piliakalnio R papėdė suarta ir sodinamos bulvės.

2003 m. žvalgant būsimą golfo aikštyno teritoriją buvo iškasti 86 šurfai, iš viso ištirtas 88,25 m^2 bendras plotas, išžvalgyta beveik 140 ha teritorija. Šurfų gylis svyruoja nuo 25 iki 110 cm, tačiau dauguma jų – 30–40 cm gylio. Po velėna ir povelėniniu sluoksniu, kurį sudarė pilkas ar juodas dirvožemis, daugumoje šurfų užfiksuotas įžemis – rudas molis, priemolis, rečiau smėlis ar žvyras. Keliuose šurfuose (14, 48, 49, 50, 84) aptikta sąnašinių sluoksnių, kuriuos sudarė įvairaus atspalvio smėlis. Šurfuose 23 ir 24 aptiktas storas (iki 55 cm) juodžemio sluoksnis. Šie šurfai iškasti čia buvusios sodybos vietoje, tačiau juodžemyje jokių radinių neaptikta.

Į ŠR nuo Pipiriškių (Pasamanės) piliakalnio, greta esančioje kalvoje, kurią nuo piliakalnio skiria užpelkėjęs griovys, aptiktas kultūrinis sluoksnis su lipdyta keramika. Čia iškasti 3 šurfai (8–10), vienam jų (šurfe 8)

aptiktas iki 50 cm storio kultūrinis sluoksnis, kurio viršutinė dalis (iki 25 cm) apardyta ariant. Šurfe rasta keramikos brūkšniuotu ir lygiu paviršiumi. Kiek mažiau yra grublėtosios keramikos bei keramikos gludintu paviršiumi. Kituose dviejuose šurfuose, iškastuose kalvos pakraščiuose, kultūrinio sluoksnio neaptikta. Greičiausiai gyvenvietė buvusi nedidelė ir išsidėsčiusi pačiame kalvos viršuje – maždaug 50x50 m plote. Pagal keramiką ją galima datuoti I tūkstantmečio pirmąja puse–viduriu.

Į Š nuo Pasamanės ežero esančioje aukštoje kalvoje aptikta 120x74 cm skersmens laužavietė be radinių (šurfas 29). Ant tos pačios kalvos iškastuose dar keliuose šurfuose (28, 85, 86) nieko archeologiškai vertingo neaptikta. Į R nuo Pasamanės ežero ir į Š nuo Zapurvio ežero, kalvos P šlaite, šurfe 17, buvo aptiktas degėsingas maišyto molio sluoksnis, tačiau jame taip pat jokių sluoksnį datuojančių radinių neaptikta. Tame pačiame šlaite iškastuose šurfuose 19–22 ir 78 nieko archeologiškai vertingo nerasta.

Vizualiai žvalgant būsimąją golfo aikštyno teritoriją jokių archeologiškai vertingų objektų neaptikta. Tik Pipiriškių (Pasamanės) piliakalnio R pašlaitėje (teritorija nepatenka į projektuojamą golfo aikštyną), minėtame bulvių lauke, buvo surinkti 43 nedideli lipdytos keramikos fragmentai, iš jų 23 inventorinti. Tai lipdytos keramikos brūkšniuotu, lygiu, grublėtu bei gludintu paviršiumi šukelės.

SURVEY EXPLORATIONS
IN THE SURROUNDINGS
OF PIPIRIŠKĖS HILL-FORT

In 2003 in the projected golf-links (Elektrėnai municipality) the area of 88,25 m^2 was explored (86 test pits) and the area of almost 140 ha was surveyed.

On the hill next to the Pipiriškės (Pasamanė) hill-fort, an ancient settlement was detected. The undisturbed cultural layer up to 30 cm thick contained handmade pottery with brushed, plain, rusticated and burnished surface. According to the pottery, the settlement can be dated to the first half and the middle of the 1st millennium.

GYVENVIEČIŲ TYRINĖJIMAI KERNAVĖJE, PAJAUTOS SLĖNYJE

Aleksiejus LUCHTANAS

2003 m. birželio–spalio mėn. VU ir KAIM atliko tyrimus Kernavės senovės gyvenvietės (A 1477) ir Ker navės senojo miesto vietoje (A 1473). Tyrimai buvo susieti su lauko kelio per Pajautos slėnį rekonstrukcijos darbais. Iš viso ištirtas 2122,04 m^2 plotas – 12 tarpusavyje besijungiančių perkasų. Perkasos 1–10 buvo kasamos į V nuo Pajautos upelio žiočių, į Š nuo 1997 m. tyrinėtos senovės gyvenvietės dalies, buvusios J. Rickevičiaus sodybos namų valdoje (žr. *ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 82–86). Perkasa 11 (48 m^2) buvo centrinėje gyvenvietės dalyje, į Š nuo pušyno, priešais Pilies kalno piliakalnį, į P nuo 1986–1992 m. tyrinėtų XIII–XIV a. žemutinio miesto plotų (žr. *ATL 1986 ir 1987 metais*, V., 1988, p. 137–142). 2003 m. tyrinėjimai apėmė visą tvarkomo kelio ruožą, kuriame buvo išlikęs kultūrinis sluoksnis arba jo pėdsakai. Likusioje 2,3 km ilgio kelio at-